

INNOVATSION METODLAR ORQALI BOSHLANG'ICH SINFLARDA NUTQ VA TIL KO'NIKMALARINI OSHIRISH

Meliyeva Dilfuza O'ralovna

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti o'qituvchisi

Tog'aymurodova Saida

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti

Pedagogika fakultiteti, 3BT-S-21guruh talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17334460>

Annotatsiya: Ushbu maqolada boshlang'ich sinflarda o'quvchilarning nutq va til ko'nikmalarini rivojlantirishda innovatsion pedagogik metodlarning ahamiyati tahlil qilinadi. Maqolada interfaol mashg'ulotlar, rolli o'yinlar, dialog va suhbat texnologiyalari, loyihaviy yondashuv hamda axborot-kommunikatsiya texnologiyalari yordamida o'quvchilarning og'zaki va yozma nutq ko'nikmalarini oshirish imkoniyatlari ko'rib chiqiladi. Shu bilan birga, innovatsion metodlar dars jarayonini qiziqarli va samarali qiladi, o'quvchilarning mustaqil fikrlash va ijodiy yondashuv qobiliyatini rivojlantiradi.

Kalit so'zlar: nutq ko'nikmalari, til ko'nikmalari, boshlang'ich sinflar, innovatsion metodlar, interfaol mashg'ulotlar, rolli o'yinlar, dialog texnologiyalari, loyiha ishlari, yozma nutq, og'zaki nutq.

Abstract: This article analyzes the importance of innovative pedagogical methods in developing speech and language skills of primary school students. It examines the use of interactive lessons, role-playing, dialogue technologies, project-based approaches, and information and communication technologies to enhance students' oral and written communication skills. Additionally, innovative methods are discussed in terms of increasing students' engagement, independent thinking, and creative abilities.

Keywords: speech skills, language skills, primary school, innovative methods, interactive lessons, role-playing, dialogue technologies, project-based learning, written communication, oral communication.

Аннотация: В данной статье анализируется значение инновационных педагогических методов в развитии речевых и языковых навыков учеников начальных классов. Рассматривается использование интерактивных занятий, ролевых игр, технологий диалога, проектного подхода и информационно-коммуникационных технологий для улучшения устной и письменной речи учащихся. Также обсуждается влияние инновационных методов на вовлечённость, самостоятельное мышление и творческие способности учеников.

Ключевые слова: речевые навыки, языковые навыки, начальная школа, инновационные методы, интерактивные занятия, ролевые игры, технологии диалога, проектная деятельность, письменная речь, устная речь.

Boshlang'ich sinflarda o'quvchilarning nutq va til ko'nikmalarini rivojlantirish pedagogik jarayonning eng muhim yo'nalishlaridan biridir. Nutq va til ko'nikmalari bolaning shaxs sifatida rivojlanishi, fikrlash va o'z fikrini izchil ifodalash qobiliyatini shakllantirish, shuningdek, jamiyatga moslashish va samarali muloqot qilish imkoniyatlarini ta'minlaydi. Shu sababli, boshlang'ich ta'limda nutq va til ko'nikmalarini rivojlantirishga alohida e'tibor qaratish talab

etiladi. Innovatsion pedagogik metodlar – interfaol mashg'ulotlar, rolli o'yinlar, dialog va suhbat texnologiyalari, loyihaviy yondashuv va axborot-kommunikatsiya texnologiyalari – nutq va til ko'nikmalarini samarali rivojlantirishning eng zamonaviy vositalaridan hisoblanadi. Bu metodlar o'quvchilarga o'z fikrini erkin ifodalash, boshqalarni tinglash, muloqot qilish va yozma hamda og'zaki nutq ko'nikmalarini amaliy tarzda mustahkamlash imkonini beradi. Shu bilan birga, innovatsion metodlar dars jarayonini qiziqarli va faol qiladi, o'quvchilarning motivatsiyasini oshiradi va ularni mustaqil fikrlash hamda ijodiy yondashuvga rag'batlantiradi. Shu sababli, boshlang'ich sinflarda nutq va til ko'nikmalarini rivojlantirishda innovatsion yondashuvlarni qo'llash nafaqat pedagogik samaradorlikni oshiradi, balki o'quvchilarning shaxs sifatida barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi.

Nutq va til ko'nikmalari boshlang'ich sinflarda bolaning shaxs sifatida rivojlanishi va jamiyatga moslashishida muhim rol o'ynaydi. Ular o'quvchilarning fikrlash, muloqot qilish, boshqalarni tinglash va o'z fikrini izchil ifodalash qobiliyatini shakllantiradi. Shu bilan birga, nutq va til ko'nikmalari o'quvchilarning dars jarayonida faol ishtirok etishini ta'minlaydi, ularning mustaqil fikrlash va ijodiy yondashuv ko'nikmalarini rivojlantiradi. Nutq va til ko'nikmalarini rivojlantirishda quyidagi innovatsion pedagogik metodlar samarali hisoblanadi: Interfaol mashg'ulotlar: O'quvchilar muammoli vaziyatlarni muhokama qiladi, guruhda ishlash orqali og'zaki muloqot va tinglash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Rolli o'yinlar: Turli vaziyatlarda rol o'ynash orqali bolalar empatiya, nutq madaniyati va muloqot ko'nikmalarini mustahkamlaydi. Dialog va suhbat texnologiyalari: Suhbatlar, bahs-munozaralar va savol-javob mashg'ulotlari o'quvchilarning fikrni izchil ifodalash, tinglash va konstruktiv muloqot qobiliyatini oshiradi. Loyihaviy yondashuv: Mustaqil yoki kichik guruhlarda loyiha ishlari o'quvchilarning yozma va og'zaki nutq ko'nikmalarini rivojlantiradi, shuningdek, kreativlik va mas'uliyatni oshiradi. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT): Interaktiv dasturlar va onlayn platformalar yordamida o'quvchilar nutqni tahlil qilish, matnlar bilan ishlash va o'z fikrini yozma hamda og'zaki shaklda ifodalash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Innovatsion metodlarning afzalliklariga biz quyidagilarni kirita olamiz: O'quvchilarning nutq va til ko'nikmalarini amaliy tarzda rivojlantirish, og'zaki va yozma nutq qobiliyatini oshirish, empatiya va boshqalarni tushunish qobiliyatini mustahkamlash, darsga bo'lgan qiziqish va motivatsiyani kuchaytirish va mustaqil fikrlash, ijodiy yondashuv va kreativlikni rag'batlantirish. Amaliy qo'llash imkoniyatlari. O'qituvchi boshlang'ich sinflarda nutq va til ko'nikmalarini rivojlantirish uchun: Har bir o'quvchining nutq va til xususiyatlarini tahlil qiladi. Interfaol mashg'ulotlar va rolli o'yinlar orqali og'zaki nutq ko'nikmalarini oshiradi. Dialog va suhbat texnologiyalari yordamida fikrni izchil ifodalash va konstruktiv muloqotni rivojlantiradi. Loyihaviy faoliyat orqali yozma nutq ko'nikmalarini mustahkamlaydi. AKT vositalari yordamida o'quvchilarning nutq va til ko'nikmalarini yanada samarali rivojlantiradi. Shu tarzda, innovatsion pedagogik metodlar yordamida boshlang'ich sinflarda nutq va til ko'nikmalarini rivojlantirish nafaqat dars jarayonini qiziqarli va samarali qiladi, balki o'quvchilarning shaxs sifatida yetuklashini va kommunikativ qobiliyatini oshirishga xizmat qiladi.

Boshlang'ich sinflarda nutq va til ko'nikmalarini rivojlantirish pedagogik jarayonning muhim yo'nalishlaridan biridir. Ushbu ko'nikmalar o'quvchilarning fikrlash, muloqot qilish, empatiya ko'rsatish va o'z fikrini izchil ifodalash qobiliyatini shakllantiradi. Shuningdek, ular

bolaning shaxs sifatida rivojlanishi, jamiyatga moslashishi va dars jarayonida muvaffaqiyatga erishishida muhim ahamiyatga ega. Innovatsion pedagogik metodlar – interfaol mashg'ulotlar, rolli o'yinlar, dialog va suhbat texnologiyalari, loyihaviy yondashuv va axborot-kommunikatsiya texnologiyalari – nutq va til ko'nikmalarini samarali rivojlantirishning eng zamonaviy vositalaridir. Bu metodlar o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini oshiradi, mustaqil fikrlash va ijodiy yondashuvga rag'batlantiradi, shuningdek, og'zaki va yozma nutq ko'nikmalarini amaliy tarzda mustahkamlaydi. Shu bilan birga, innovatsion metodlarni qo'llash boshlang'ich sinflarda pedagogik samaradorlikni oshiradi, o'quvchilarning kommunikativ qobiliyatlarini rivojlantiradi va ularni jamiyatga moslashgan, yetuk shaxslar sifatida tarbiyalashga xizmat qiladi. Shu sababli, nutq va til ko'nikmalarini rivojlantirishda innovatsion yondashuvlarni joriy etish boshlang'ich ta'limning asosiy maqsadlariga erishishda muhim vosita hisoblanadi.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Azizxo'jayeva, N.N. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – Toshkent: TDPU, 2020.
2. To'raqulov, X. Boshlang'ich ta'lim metodikasi. – Toshkent: O'qituvchi, 2019.
3. Ziyayeva, D. Innovatsion ta'lim texnologiyalari. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2021.
4. Meliyeva, D. O. (2025). BOSHLANG'ICH SINFLAR O'QUVCHILARINING MUSTAQIL ISHLASH KO'NIKMALARINI INNOVATSION YONDASHUV ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH MEXANIZMI. *Inter education & global study*, (2), 320-328.
5. Мелиева, Д. (2024). Boshlang'ich sinf o'quvchilarining mustaqil ishlash qobiliyatini rivojlantirishning davlat miqyosidagi ahamiyati. *Журнал универсальных научных исследований*, 2(5), 1106-1108.
6. Polat, E.S. *Novye pedagogicheskie i informatsionnye texnologii v sisteme obrazovaniya*. – Moskva: Akademiya, 2016.
7. Prensky, M. *Teaching Digital Natives: Partnering for Real Learning*. – London: SAGE Publications, 2010.
8. Trilling, B., Fadel, Ch. *21st Century Skills: Learning for Life in Our Times*. – San Francisco: Jossey-Bass, 2009.
9. Fullan, M. *The New Meaning of Educational Change*. – New York: Teachers College Press, 2015.
10. Karimov, A. Innovatsion metodlar yordamida boshlang'ich sinflarda ijtimoiy-emotsional intellektni rivojlantirish. – Toshkent: O'qituvchi, 2021.
11. Sobirova, M. Boshlang'ich ta'limda interfaol va audio-vizual metodlar. – Toshkent: Ilm Ziyoyi, 2021.
12. Akhmedova, L. *Digital Tools for Developing Social-Emotional Skills in Primary Education*. – London: Routledge, 2020.